

**ХАРКІВСЬКА РАЙОННА РАДА
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

VI сесія VII скликання

Р І Ш Е Н Н Я

від 24 березня 2016 року

**Про затвердження Програми
основних заходів профілактики та
боротьби зі сказом і африканською
чумою свиней в Харківському
районі на 2016-2021 роки**

Розглянувши подання районної державної адміністрації від 11.01.2016 №01-15/69 про затвердження Програми основних заходів профілактики та боротьби зі сказом і африканською чумою свиней в Харківському районі на 2016-2021 роки, враховуючи пропозиції постійної комісії з питань аграрної політики, земельних відносин, екології та природних ресурсів, на підставі статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»

районна рада **ВИРІШИЛА:**

1. Затвердити Програму основних заходів профілактики та боротьби зі сказом і африканською чумою свиней в Харківському районі на 2016-2021 роки (додається).
2. Районній державній адміністрації передбачати кошти на реалізацію заходів вищезазначеної Програми, виходячи з можливостей районного бюджету.
3. Контроль за виконанням рішення покласти на постійну комісію з питань аграрної політики, земельних відносин, екології та природних ресурсів (Бадалов Х. М.).

ГОЛОВА РАЙОННОЇ РАДИ

М. В. ЛИТВИНЕНКО

ПРОГРАМА
ОСНОВНИХ ЗАХОДІВ ПРОФІЛАКТИКИ
ТА БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН І АФРИКАНСЬКОЮ ЧУМОЮ
СВИНЕЙ В ХАРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ
НА 2016-2021 РОКИ

2016

ВСТУП

Програма основних заходів профілактики та боротьби зі сказом тварин і африканською чумою свиней в Харківському районі на 2016-2021 роки розроблена на підставі:

- Інструкції про заходи щодо боротьби зі сказом, що затверджена наказом Головного управління ветеринарної медицини з державною ветеринарною інспекцією Міністерства сільського господарства і продовольства України від 15 березня 1994 р. N 5;
- Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней № 77 від 31.07.2007 р.;
- аналізу даних лабораторних досліджень про ураженість тварин збудником сказу та епізоотичної і епідеміологічної ситуації в Україні за останні 50 років;

Головне джерело збудника інфекції на Україні є лисиці. Поширення і підтримка природних осередків сказу є результатом взаємодії багато чисельних факторів як екологічних, так і соціально-економічних. Головним з них є щільність популяції лисиць, яка перед періодом розмноження не повинна перевищувати 0,5 -1,0 гол. на 1000 га, а відстріл їх повинен бути не менше 70% від загальної чисельності лисиць.

Збільшення чисельності популяції лисиць, кількості миловидних гризунів і випадків захворювання сказом в 4 кварталі в порівнянні з 1-им кварталом поточного року сигналізує про черговий підйом епізоотії в наступному році і може використовуватись для розробки короткострокових прогнозів.

Зараження сказом відбувається в основному через укуси чи внаслідок попадання слини хворої тварини на свіжі поранення, подряпини шкіри або слизових оболонок. Спостерігались випадки зараження через непошкоджені слизові оболонки. Не виключений оральний шлях зараження сказом, що обов'язково необхідно враховувати при утилізації трупів.

Тривалість інкубаційного періоду залежить від виду, віку та резистентності тварини, місця і характеру укусу, кількості та вірулентності вірусу, що потрапив в рану. Найбільш короткий інкубаційний період 7-8 днів, в середньому він триває від 3-х тижнів до 3-х місяців (іноді до 6 місяців і навіть одного року).

Африканська чума свиней (*Pestis africana suum*, хвороба Монтгомері) - висококонтagioзна вірусна хвороба, яка перебігає блискавично, гостро, підгостро, безсимптомно й характеризується гарячкою, ціанозом шкіри, геморагічним діатезом внутрішніх органів, дистрофічними і некротичними змінами в різних органах і високою летальністю.

1.2. Збудник АЧС - є вірус, що містить ДНК і належить до родини Iridoviridae. Віріони сферичної форми діаметром 175-215 нм. Вірус стійкий до широкого діапазону температур і рН середовища. У трупах свиней вірус зберігається до десяти тижнів, у м'ясі від хворих тварин - 155 днів, копченій шинці - до 5 міс., у гною - до 3 міс.

1.3. Діагноз на АЧС ставиться на основі аналізу епізоотичних і клінічних даних, патологоанатомічних змін та результатів лабораторних досліджень.

1.4. Лабораторна діагностика АЧС проводиться в Центрі з діагностики чуми свиней Інституту ветеринарної медицини УААН.

Проблема боротьби та профілактики сказу та АЧС є не тільки медичною та ветеринарною, а й загальнодержавною.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В основу програми покладено ефективне проведення заходів профілактики та боротьби зі сказом та АЧС:

- комплексне здійснення заходів по боротьбі зі сказом та АЧС органами державної ветеринарної медицини, охорони здоров'я, виконавчої влади, внутрішніх справ, житлово-комунального, лісового, мисливського господарств під керівництвом Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії і органів державної влади на місцях;
  - аналіз епізоотичної та епідемічної ситуації;
  - своєчасна діагностика;
  - боротьба з безпритульними тваринами;
  - забезпечення стовідсоткового охоплення профілактичними щепленнями проти сказу собак та котів, а в зонах стійкого неблагополуччя інших сприятливих тварин;
  - контроль за виконанням правил утримання домашніх тварин;
  - кваліфікована і своєчасна антирабічна допомога потерпілим від укусів тваринами;
  - проведення планових сезонних заходів по зниженню чисельності диких м'ясоїдних (лисиць, єнотовидних собак) та кабанів;
- комплексна суцільна дератизація одночасно на великій території (область або декілька областей) з метою попередження зимово-весняних та осінніх підйомів епізоотії;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Провести ретроспективну оцінку епізоотичної ситуації по сказу в кожному населеному пункті району, визначити зони стійкого неблагополуччя (території, де сказ реєструється щорічно або більше 2-х разів протягом п'яти років). Встановити за такими зонами епізоотологічний та епідеміологічний нагляд. Вести облік і картографію осередків сказу.	2016 р. та щорічно	Управління державної ветеринарної медицини, району, районна санепідстанція.						
2.	Розробити і затвердити комплексні плани заходів по профілактиці і боротьбі зі сказом та АЧС за участю всіх відповідальних служб та органів виконавчої влади.	2016 р.	Управління державної ветмедицини, районна санепідстанція, органи лісового господарства, ХМО УТМР, управління житлово-комунального господарства і будівництва.						
3.	Виносити питання щодо боротьби та профілактики сказу та АЧС на розгляд місцевих органів державної виконавчої влади та на засідання державних надзвичайних протиепідемічних та протиепізоотичних комісій.	щорічно	Управління ветеринарної медицини, санепідстанція, управління внутрішніх справ, управління комунального господарства, лісового господарства, ХМО УТМР УТМР.						

8.	Забезпечити взаємну інформацію між установами державної служби ветмедицини і санітарно-епідеміологічною службою, управліннями з питань надзвичайних ситуацій	постійно	Районне управління санепідстанції та управління ветмедицини						
9.	Своєчасно розглядати скарги громадян щодо нанесення їм фізичних ушкоджень домашніми тваринами, власники яких не дотримуються правил їх утримання. Матеріали про ці порушення, а також про порушення правил утримання домашніх тварин в населених пунктах їх власниками терміново направляти до адміністративних комісій місцевих органів державної виконавчої влади та правоохоронних органів для притягнення винних осіб до адміністративної або кримінальної відповідальності. Відповідно до статті 154 Кодексу України "Про адміністративні правопорушення та інших діючих нормативних документів.	постійно	Управління внутрішніх справ району, відділи внутрішніх справ.						

10	<p>Організувати надання практичної допомоги користувачам мисливських угідь у спостереженні за міграцією диких кабанів через кордон з боку Російської Федерації, особливо в нічний час. При виявленні хворих тварин та міграції диких кабанів через державний кордон терміново повідомляти користувача мисливських угідь та державну службу ветеринарної медицини району.</p>	<p>На весь період введення обмежень</p>	<p>Харківський прикордонний загін. Управління ветеринарної медицини в Харківському районі</p>						
11	<p>З метою протидії незаконному ввезенню м'яса свинини та живих свиней організувати на основних в'їзних та виїзних шляхах району та ймовірних шляхах перевезення такої продукції цілодобову роботу спільних нарядів з перевозки автотранспорту. Особливу увагу звернути на прикордонні території.</p>	<p>На весь період введення обмежень</p>	<p>ГУМВС, УДСБЕЗ, УБОЗ, УДАІ, начальник районного відділу міліції</p>						

12	Визначити потребу у матеріальних ресурсах для придбання засобів захисту для боротьби з АЧС	I квартал 2016 року	Управління ветмедицини в Харківському районі	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0
----	--	---------------------	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------

II.Профілактичні заходи

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальні за виконання	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Забезпечити у повному обсязі проведення щеплень собак та котів проти сказу у всіх населених пунктах району незалежно від форм власності, а в зонах стійкого неблагополуччя, великої рогатої худоби та інших сприйнятливих тварин та свиней проти КЧС	щорічно	Державні інспектори ветмедицини, керівники і спеціалісти ветмедицини господарств, власники тварин.						
2.	Забезпечити клінічний огляд та карантинування тварин, які покусали людей чи тварин. Своєчасно повідомляти	постійно	Управління ветмедицини.						

	медичні установи про результати нагляду.								
3.	Для своєчасного прийняття заходів по попередженню зростання захворювання на сказ розробляти річні прогнози епізоотичної ситуації щодо сказу згідно з «Рекомендаціями по профілактике и борьбе с бешенством диких животных», що затверджені НТР Держагропрому УРСР від 20.03.87 р., з доведенням до відома державної санепідслужби на місцях.	щорічно	Державне управління ветмедицини, районна санепідстанція.						
4.	Систематично обстежувати місця проживання диких тварин, у випадку виявлення їх трупів з ознаками загибелі, виявлення живих тварин з підозрілою поведінкою негайно повідомляти працівників державної служби ветеринарної медицини і надсилати матеріал у державну лабораторію ветеринарної медицини для дослідження на сказ та АЧС	постійно	Користувачі мисливських угідь, Головний державний інспектор ветмедицини району.						
5.	Проводити облік чисельності лисиць і диких кабанів та проводити планові заходи щодо підтримання оптимальних розмірів їх популяції. Проводити боротьбу з безпритульними собаками та котами на мисливських угіддях, включаючи зелені зони навколо міст та в сільській місцевості.	постійно	Органи лісового господарства, органи охорони природи, користувачі мисливських угідь, управління екології та природних ресурсів.						
6.	Проводити моніторинг на сказ серед диких тварин, для чого планувати відстріл у	Щорічно перед	Головний державний інспектор ветмедицини						

	кожному мисливському господарстві 5-10 гол лисиць і направляти сироватки крові у обласну державну лабораторію ветмедицини для дослідження на наявність антитіл проти вірусу сказу. При позитивних результатах здійснювати вірусологічні дослідження матеріалу від тварин цієї зони.	початком мисливського сезону.	району, обласна державна лабораторія ветмедицини, органи лісового господарства, ХМО УТМР, користувачі мисливських угідь, управління екології та природних ресурсів.						
7.	Забезпечити епіднагляд за групами постійно підвищеного ризику, за усіма особами, зайнятими промислом хижаків, тваринниками та іншими категоріями людей, що мають контакт з хворими або підозрюваними на захворювання сказом тваринами.	постійно	Районна санепідстанція.						
8.	Забезпечити своєчасну та кваліфіковану антирабічну допомогу потерпілим від укусів тваринами.	постійно	Управління охорони здоров'я.						
9.	Встановити суворий контроль за дотриманням громадянами, підприємствами, установами і організаціями правил утримання собак, котів і хижих тварин у населених пунктах. До порушників застосовувати дійові заходи впливу (штрафи, адміністративні санкції і інше).	постійно	Управління МВС, управління екології та природних ресурсів України і його органи на місцях, державні інспектори ветмедицини.						
10.	Посилити роботу по боротьбі з безпритульними тваринами. Забезпечити наявність бригад по відлову безпритульних тварин та оснастити їх	постійно	Управління житлово-комунального господарства і будівництва.						

	засобами відлову, автотранспортом та інше.								
11.	Устаткувати пункти збору трупів сільськогосподарських тварин, упорядкувати утилізацію боєнських відходів, навести санітарний порядок на всіх тваринницьких фермах, не допускати утримання на них безпритульних собак і котів. Охороняти сільськогосподарських тварин від нападу хижаків.	постійно	Керівники сільськогосподарських підприємств, господарств по переробці продуктів та сировини тваринного походження, головний державний інспектор ветмедицини району.						
12.	Здійснювати контроль за чисельністю мишовидних гризунів та проводити комплексні заходи по їх знищенню за погодженням з місцевими органами Міністерства екології та природних ресурсів України.	постійно	Державна фіто санітарна інспекція, районна санепідстанція, керівники сільськогосподарських та інших господарств, підприємств, організацій і установ.						
13.	Проводити аналіз стану антирабічної допомоги населенню та заходів профілактики сказу серед людей, видавати інформаційні листи з відповідними висновками та пропозиціями.	щорічно	Районна санепідстанція.						
14.	Здійснювати аналіз епідемічної та епізоотичної ситуації зі сказу, з розробкою прогнозів з відповідними пропозиціями.	двічі на рік	Районна санепідстанція, управління ветмедицини району.						
15	Забезпечити контроль за переміщенням	Постійно	Харківська обласна						

	населення з територій країн, в яких зареєстровано захворювання на африканську чуму свиней, в пунктах пропуску через кордон області на повітряному, залізничному та автомобільному транспорті.		митниця Міндоходів Харківський прикордонний загін						
16	Забезпечити постійний контроль за експортом і імпортом харчових продуктів та за їх обігом в межах держави та області.	Постійно	Управління ветеринарної медицини в Харківському районі						
17	Посилити заходи щодо недопущення торгівлі продуктами тваринного походження в невстановлених місцях.	Постійно	ГУМВС України в Харківському районі, органи місцевого самоврядування						
18	Забезпечити контроль за переміщенням вантажів з тваринами та сировиною тваринного походження по супровідним документам, що підтверджують якість та безпеку по території області	Постійно	ГУМВС України в Харківському районі, Управління ветеринарної медицини в Харківському районі						
19	Здійснювати постійний контроль за дотриманням ветеринарно-санітарних вимог в містах забою, переробки, реалізації тварин та сировини тваринного походження	Постійно	Управління ветеринарної медицини в Харківському районі, спільно з органами МВС						
20	Забезпечити відпрацювання прикордонних територій, митних переходів, автошляхів. При плануванні заходів та відпрацюванні прикордонних територій особливу увагу звернути на виявлення баз і складів, які	Постійно	Начальник районного, відділу міліції Харківського району за погодженням з Харківським						

	використовуються правопорушниками для накопичення, перевантаження та фасування нелегально ввезеної м'ясопродукції.		прикордонним загonom						
21	Проводити моніторинг якості виготовленої харчової продукції шляхом її лабораторних досліджень на м'ясопереробних підприємствах, об'єктах торгівлі м'ясними виробами та харчових об'єктах.	Щорічно згідно з планом-графіком	Управління ветеринарної медицини в Харківському районі						
22	Заборонити завезення тварин, сировини тваринного походження, тваринної продукції, кормів, обладнання тощо з неблагополучних територій сусідніх держав, а також регіонів України в яких зареєстровані випадки АЧС.	Постійно	Управління ветеринарної медицини в Харківському районі Департамент агропромислового розвитку ХРДА ГУМВС України в Харківському районі						

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Виконання програми передбачає забезпечення позитивної епідемічної та епізоотичної ситуації, на зменшення кількості природних вогнищ особливо небезпечних інфекцій.

Найважливішим та бажаним результатом цієї програми має стати формування в Харківському районі ефективної постійно діючої системи скоординованих дії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, служби ветеринарної медицини, санітарно-епідемічної служби, окремих служб і відомств у сфері профілактичної та попереджувальної роботи з цими небезпечними захворюваннями.

Заступник голови районної ради

В.А.Рожанський